

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 3.10.2008
KOM(2008) 636 galutinis

2008/0192 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

**dėl vienodo požiūrio į savarankiškai dirbančius vyrus ir moteris principo taikymo ir
Direktyvos 86/613/EEB panaikinimo**

{SEC(2008)2592}

{SEC(2008)2593}

(pateikta Komisijos)

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

Pasiūlymo pagrindas ir tikslai

Šio pasiūlymo tikslas – pakeisti Bendrijos teisinę sistemą, susijusią su vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principo taikymu savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų sutuoktiniams. Šiuo pasiūlymu bus panaikinta Direktyva 86/613/EEB¹ ir jis bus taikomas į direktyvas 2006/54/EB, 2004/113/EB ir 79/7/EEB neįtrauktiems aspektams, siekiant veiksmingiau įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris, kurie dirba savarankiškai arba padeda savarankiškai dirbantiems asmenims, principą.

Tai, kad ketina persvarstyti Direktyvą 86/613/EEB Komisija skelbė 2008 m. teisėkūros darbo programoje („2008 m. veiklos planavimas“, 2008/EMPL/021).

Bendrosios aplinkybės

Direktyvos 86/613/EEB įgyvendinimo ataskaitoje² Komisija priėjo prie išvados, kad praktiniai Direktyvos įgyvendinimo rezultatai, „vertinant pagal pirminį direktyvos tikslą apskirtai gerinti sutuoktinių pagalbininkų padėtį, nebuvo visiškai pakankami“.

Siekdama geriau taikyti lyčių lygybės principą Komisija Moterų ir vyrų lygybės gairėse³ paskelbė, kad „peržiūrės galiojančius ES teisės aktus dėl lyčių lygybės, kurie nebuvo įtraukti į 2005 m. naujos redakcijos dokumentų sąrašą [...] ir, jei būtina, juos papildys, atnaujins arba performuluos“. Direktyva 86/613/EEB į šį sąrašą įtraukta nebuvo.

2007 m. gruodžio mėn.⁴ Taryba paragino Komisiją „apsvarstyti būtinybę prireikus patikslinti Tarybos direktyvą 86/613/EEB, kad būtų užtikrintos savarankiškai dirbančių asmenų ir jiems padedančių sutuoktinių teisės, susijusios su motinyste ir tėvyste“.

Europos Parlamentas nuolat ragina Komisiją persvarstyti Direktyvą⁵, visų pirma siekiant gerinti žemės ūkyje dirbančių sutuoktinių pagalbininkų padėtį.

2000 m. Lisabonoje Europos Vadovų Taryba išklėlė Europos Sąjungai strateginį tikslą sukurti „konkurencingiausią ir dinamiškiausią žinių ekonomiką pasaulyje, galinčią išlaikyti stabilią ūkio plėtrą, sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų ir užtikrinti didesnę socialinę sanglaudą“.

Siekdama strateginio tikslo skatinti kurti daugiau ir geresnių darbo vietų ir visiems suteikti lygias galimybes, Europos Sąjunga turi didinti verslumą apskritai, o ypač moterų verslumą.

¹ 1986 m. gruodžio 11 d. Tarybos direktyva 86/613/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris, kurie verčiasi savarankiška darbo veikla, įskaitant žemės ūkyje, principo taikymo ir dėl savarankiškai dirbančių moterų apsaugos nėštumo ir motinystės metu (OL L 359, 1986 12 19, p. 56).

² Komisijos ataskaita dėl 1986 m. gruodžio 11 d. Tarybos direktyvos 86/613/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris, kurie verčiasi savarankiška darbo veikla, įskaitant žemės ūkyje, principo taikymo ir dėl savarankiškai dirbančių moterų apsaugos nėštumo ir motinystės metu, įgyvendinimo, COM(94) 163.

³ Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Moterų ir vyrų lygybės gairės“, COM(2006) 92.

⁴ 2007 m. gruodžio 4 d. (dokumentas SOC 385).

⁵ Žr. 2008 m. kovo 12 d. naujausią Europos Parlamento priimtą moterų padėties ES kaimo vietovėse ataskaitą (2007/2117(INI), pranešėja Christa Kläss, A6-0031/2008).

Tai pripažinta Komisijos komunikatuose „Visų pirma galvokime apie mažuosius“⁶ ir „Atnaujinta socialinė darbotvarkė“⁷.

Galiojančios pasiūlymo srities nuostatos

Direktyva 86/613/EEB taikoma dviem asmenų grupėms: „savarankiškai dirbantiems asmenims“ ir jų „sutuoktiniams pagalbininkams“. Šių dviejų grupių asmenų teisinė padėtis yra skirtinga.

Tam tikrose srityse **savarankiškai dirbantiems** asmenims taikomi kiti teisės aktai, kuriais įgyvendinamas vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas. Diskriminacija dėl lyties draudžiama socialinio draudimo srityje ir kitose socialinės apsaugos srityse (Direktyva 79/7/EEB), profesinėse socialinės apsaugos sistemose (Direktyva 86/378/EEB), sudarant galimybes savarankiškai dirbti (direktyvos 2002/73/EB ir 2006/54/EB) bei gauti prekes ir paslaugas, taip pat tiekiant prekes ir teikiant paslaugas (Direktyva 2004/113/EB).

Direktyva 86/613/EEB yra vienintelis „sutuoktiniams pagalbininkams“ ES lygmeniu taikomas teisės aktas.

1994 m. Komisija patvirtino Direktyvos 86/613/EEB įgyvendinimo **ataskaitą**⁸, kurioje prieita prie išvados, kad „teisiškai Direktyvą 86/613/EEB valstybės narės yra įgyvendinusios. Tačiau praktinis Direktyvos įgyvendinimo rezultatas, vertinant pagal pirminį Direktyvos tikslą apskritai gerinti sutuoktinių pagalbininkų padėtį, nėra visiškai pakankamas“. Ataskaitoje taip pat pabrėžiama, kad nėra bendros politikos, kaip spręsti su sutuoktinių pagalbininkų padėtimi susijusias problemas, ir pažymima, kad „siekiant pripažinti sutuoktinio (-ės) (...) darbą, vienintelis būdas pasiekti šį tikslą – suteikti sutuoktiniams savarankišką teisę į socialinę apsaugą“.

Derėjimas su kitomis Sąjungos politikos sritimis ir tikslais

Šio pasiūlymo tikslas visiškai dera su ES politika ir ypač Lisabonos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategija. Pagal EB Sutartį Bendrija siekia panaikinti moterų ir vyrų nelygybę ir skatinti jų lygybę visose veiklos srityse. Lyčių lygybė – Lisabonos strategijos esmė: savarankiškai dirbančių moterų ir vyrų skaičius labai skiriasi, todėl siekiant ES tikslo didinti moterų užimtumą labai svarbu pašalinti lyčių skirtumus verslininkystės srityje.

2. KONSULTACIJOS SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMAS

Konsultacijos

Rengdamas šią iniciatyvą, Užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių generalinis direktoratas siekė konsultuotis su visais suinteresuotaisiais subjektais, kuriuos galėtų dominti šis klausimas – tiek su tais, kuriuos iniciatyva gali paveikti, tiek su tais, kurie galėtų dalyvauti ją įgyvendinant.

⁶ COM(2008) 394.

⁷ COM(2008) 412.

⁸ Komisijos ataskaita dėl 1986 m. gruodžio 11 d. Tarybos direktyvos 86/613/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris, kurie verčiasi savarankiška darbo veikla, įskaitant žemės ūkyje, principo taikymo ir dėl savarankiškai dirbančių moterų apsaugos neštumo ir motinystės metu, įgyvendinimo, COM(94) 163.

Komisija konsultavosi su Europos socialiniais partneriais, kitais suinteresuotaisiais subjektais, valstybėmis narėmis bei Moterų ir vyrų lygių galimybių patariamuoju komitetu.

Organizacijos, su kuriomis konsultuotasi, išreiškė skirtingas nuomones dėl Direktyvos persvarstymo. Profesinės sąjungos ir žemės ūkio organizacijos pritaria Direktyvos pakeitimui siekiant didesnės savarankiškai dirbančių moterų ir vyrų ir jų sutuoktinių pagalbinių lygybės.

Žemės ūkio organizacijoms atstovaujanti organizacija remia lygias visų žemės ūkio srityje savarankiškai dirbančių asmenų ir jų sutuoktinių pagalbinių teises. Kita vertus, mažosioms ir vidutinėms įmonėms bei sektorių darbdaviams atstovaujančios organizacijos labiausiai susirūpinusios dėl galimų su pokyčiais susijusių išlaidų ir nepritaria bet kokiems pokyčiams, dėl kurių padidėtų socialinio draudimo įmokos.

Moterų ir vyrų lygių galimybių patariamasis komitetas (jį sudaro valstybių narių, Europos socialinių partnerių ir nevyriausybinių organizacijų atstovai), su kuriuo taip pat konsultuotasi, mano, kad Direktyva turėtų būti iš dalies keičiama, kad sutuoktiniams pagalbiniams būtų suteiktas aiškus profesinis statusas ir galimybė naudotis socialinės apsaugos sistema, o savarankiškai dirbantiems asmenims ir sutuoktiniams pagalbiniams būtų suteikiamos mokamos motinystės ir (arba) tėvystės atostogos.

Europos moterų lobisčių asociacija pritaria Lygių galimybių patarimo komiteto nuomonei. Europos Sąjungos šeimos organizacijų konfederacija (COFACE) tvirtai palaiko tai, kad Direktyva 86/613/EEB būtų persvarstyta ir savarankiškai dirbančioms moterims būtų suteiktos pakankamos motinystės atostogos ir užtikrinta tinkama normalaus nėštumo eiga bei motinos fizinis atsigavimas po normalaus gimdymo, o valstybės narės būtų įpareigosotos pripažinti sutuoktinių pagalbinių indėlį į šeimos verslą ir užtikrinti, kad jiems būtų suteikta tokio pat lygio socialinė apsauga kaip ir savarankiškai dirbantiems asmenims.

Valstybių narių pozicijos taip pat anaipol nėra vienodos – kai kurios jų prašo patobulinti ES teisinę sistemą, kitos teigia nematančios poreikio persvarstyti nacionalinius įstatymus dėl tų klausimų, kurie įtraukti į Direktyvą ir ES teisinę sistemą.

Komisija kiek galėdama atsižvelgė į konsultacijų metu išreikštas nuomones ir apribojo intervenciją tiek, kiek tai būtina vienodo požiūrio principui įgyvendinti, bei išsamiai įvertino skirtingas politines alternatyvas.

Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas

Atsižvelgdama į poreikį persvarstyti Direktyvą 86/613/EEB, Komisija paprašė į tinklą susibūrusių nepriklausomų teisės ekspertų, sprendžiančių su vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principu susijusios Bendrijos teisės taikymo klausimus, parengti Direktyvos įgyvendinimo spragų ir trūkumų ataskaitą ir nurodyti jos tobulinimo būdus⁹.

Kad būtų galima apžvelgti padėtį valstybėse narėse ir įvertinti su skirtingomis politikos galimybėmis susijusias išlaidas ir naudą, užsakyta atlikti tyrimą¹⁰.

Taip pat naudotasi kitais tyrimais, visų pirma *Naujų verslininkų ir partnerių pagalbininkų socialinės apsaugos geroji patirtis ir jos svarba kuriant verslą*¹¹.

Poveikio vertinimas

Poveikio vertinimo ataskaitoje nagrinėjama, ar iš Direktyvos 86/613/EEB persvarstymo būtų naudos siekiant jos tikslų – pirmiausia gerinti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principo taikymą ir didinti savarankiškai dirbančių moterų skaičių.

Nustatytos trys politinės alternatyvos: jokių ES lygmens veiksmų, neprivalomos priemonės ir dalinis Direktyvos 86/613/EEB pakeitimas.

Ataskaitoje nagrinėtas šių trijų alternatyvų poveikis. Šiuo tikslu alternatyva iš dalies keisti Direktyvą dar padalyta į keturias tarpusavyje nesusijusias politines alternatyvas:

- su motinyste susijusios apsaugos gerinimas;
- šeimos narių priežiūros atostogų suteikimas;
- sutuoktinių pagalbininkų darbo pripažinimas;
- šios srities įgaliojimų suteikimas nacionalinėms lygybės institucijoms.

Išanalizavus kiekvienos alternatyvos poveikį, prieita prie išvados, kad pasirinkus alternatyvą nesiimti naujų ES lygmens veiksmų nebūtų pasiektas nė vienas tikslų. Taip pat padaryta išvada, kad reikėtų palikti ir toliau tobulinti neprivalomas priemones, tačiau jos nelaikomos alternatyva Direktyvos keitimui. Nutarta, kad Direktyvos persvarstymas yra vienintelė alternatyva, kuri padėtų pasiekti tikslus.

Poveikio vertinimo ataskaitoje daroma išvada, kad pasirinkus alternatyvą savarankiškai dirbančioms moterims skirti motinystės atostogas, aštuonios valstybės narės, kuriose tokios atostogos dar nenumatytos, nepatirtų didelių išlaidų. Ši alternatyva neturėtų poveikio socialinės apsaugos sistemai, jei visas su ja susijusias išlaidas padengtų patys savarankiškai dirbantys asmenys. Tokiu atveju didžiausias socialinio draudimo įmokų padidėjimas vis tiek būtų mažas (nuo 0,05 % Lietuvoje iki 1,75 % Bulgarijoje). Socialinės apsaugos išlaidos

⁹ Su tyrimo medžiaga galima susipažinti:
http://ec.europa.eu/employment_social/gender_equality/legislation/report_draft2.pdf.

¹⁰ Internete dar neskelbta.

¹¹ Su tyrimo medžiaga galima susipažinti: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/craft/craft-studies/documents/social_protection_final_report_en.pdf.

faktiškai finansuojamos iš kitų šaltinių (mokesčiai ir savarankiškai dirbančių asmenų įmokos), todėl išlaidas pasidalytų valstybės narės ir savarankiškai dirbantys asmenys.

Finansinį šios priemonės poveikį galima sumažinti leidžiant savarankiškai dirbančioms moterims pasirinkti, naudotis teise į motinystės atostogas ar ne.

Jei būtų pasirinkta alternatyva sutuoktiniams pagalbininkams užtikrinti tokią pačią socialinę apsaugą kaip ir savarankiškai dirbantiems asmenims, su socialine apsauga susijusios išlaidos nesikeistų bent dviem atvejais: jei proporcingai didinamas socialinio draudimo įmokas visiškai padengtų savarankiškai dirbantys asmenys arba jei valstybės narės nuspręstų paskirstyti iš šeimos verslo gaunamą naudą ir mokamas įmokas pagal savarankiškai dirbančių asmenų ir jiems padedančių sutuoktinių procentinį indėlį į šeimos verslą. Pastaruoju atveju su socialine apsauga susijusios išlaidos ir įmokos nesikeistų.

Bet kuriuo atveju finansinį priemonės poveikį galima sumažinti sutuoktiniams pagalbininkams paliekant galimybę pasirinkti, ar dalyvauti savarankiškai dirbantiems asmenims taikomoje socialinės apsaugos sistemoje.

Ataskaitoje prieita prie išvados, kad geriausiai tikslus atitinkanti alternatyva – pasiūlymas dėl direktyvos, kuria iš dalies būtų pakeista Direktyva 86/613/EEB. Atsižvelgiant į valstybių narių ir savarankiškai dirbančių asmenų išlaidas, susijusias su galimomis pasirinkti alternatyvomis, tinkamiausia:

- suteikti savarankiškai dirbančioms moterims galimybę eiti motinystės atostogų,
- pripažinti sutuoktinių pagalbininkų indėlį į šeimos verslą suteikiant jiems teisę į tokias pačias socialinės apsaugos teises kaip ir jų savarankiškai dirbantiems partneriams,
- suteikti nacionalinėms lygybės institucijoms įgaliojimus spręsti diskriminacijos klausimus.

3. TEISINIAI ASPEKTAI

Teisinis pagrindas

Pirminiame Romos sutarties (EB) tekste 119 straipsnis savarankiškai dirbantiems asmenims taikomas nebuvo. Padėtis pasikeitė įsigaliojus Amsterdamo sutarčiai. Nauja EB sutarties 141 straipsnio 3 dalis dabar taikoma „užimtumo bei profesinės veiklos srityje“, todėl įtraukiami ir savarankiškai dirbantys asmenys.

Romos sutarties 119 straipsnio taikymo sritis yra gana ribota, todėl pagal 100 ir 235 straipsnius – teisinį pagrindą, suteikiantį Tarybai galimybę priimti direktyvas dėl valstybių narių įstatymų, turinčių tiesioginę įtaką bendrosios rinkos sukūrimui ar veikimui, suderinimo, arba jei pasirodytų, kad vienam iš Bendrijos tikslų pasiekti reikia imtis Bendrijos veiksmų, kuriems ši Sutartis nenumato reikalingų įgaliojimų – priimta Direktyva 86/613/EEB.

Tačiau dabartinis pasiūlymas gali būti pagrįstas konkrečiu teisiniu pagrindu, t. y. EB sutarties 141 straipsniu.

Subsidiarumas ir proporcingumas

EB Sutarties 2 straipsnyje nurodoma, kad vyrų ir moterų lygybės skatinimas yra vienas iš Bendrijos uždavinių.

Mažas savarankiškai dirbančių moterų skaičius – lyčių nelygybės problema: palyginti su vyrais, moterims tenka daugiau pareigų šeimoje, ir tai daro neigiamą poveikį moterų verslumui.

Tai, kad sutuoktiniai pagalbininkai neturi visų socialinių garantijų ir nepripažįstamas jų indėlis į šeimos verslą, kai kurioms įmonėms suteikia nesąžiningą konkurencinį pranašumą, taigi šia iniciatyva visoje Europoje būtų užtikrintos vienodos sąlygos.

Šiuo metu ES galioja Direktyva 86/613/EEB, kuri taikoma šiame pasiūlyme nagrinėjamoje srityje. ES teisinis dokumentas yra vienintelis būdas užtikrinti vienodas sąlygas Europoje. Dėl itin skirtingų nacionalinių įstatymų, ypač susijusių su sutuoktinių pagalbininkų padėtimi, kai kurios įmonės, kuriose socialinė apsauga yra menka arba jos visai nėra, gali naudotis nesąžiningu konkurenciniu pranašumu.

Šiuo pasiūlymu siūloma tik tiek, kiek būtina iniciatyvos tikslui pasiekti.

Siūloma direktyva – tai minimalių standartų dokumentas: nustatomi pagrindiniai minimalūs standartai ir kartu suteikiama galimybė pageidaujantioms valstybėms narėms imtis papildomų veiksmų. Visų pirma Direktyvoje nebus reikalaujama, kad visiems sutuoktiniams pagalbininkams būtų užtikrinama tokia pati socialinė apsauga kaip ir savarankiškai dirbantiems asmenims. Joje bus numatyta galimybė sutuoktiniams pagalbininkams pačių prašymu suteikti bent tokią pačią socialinę apsaugą, kokią turi savarankiškai dirbantys asmenys. Nustatyti įmokų dydį ir pašalpų bei išmokų mokėjimo tvarką ir toliau priklausys pačių valstybių narių kompetencijai, tačiau jos privalės laikytis minimalių Direktyva nustatytų reikalavimų.

Šiame pasiūlyme laikomasi subsidiarumo ir proporcingumo principų – jis priimtas reikiamu lygmeniu ir apima tik tiek veiksmų, kiek jų būtina ES lygmeniu, kad būtų pasiekti iniciatyvos tikslai.

Pasirinkta priemonė

Kadangi siekiama pakeisti galiojančią Direktyvą, tinkamiausias teisės aktas – direktyva.

Be to, direktyva yra bet kuriuo atveju tinkama priemonė, kuria užtikrinamas vienodas būtinas apsaugos lygis visose valstybėse narėse, suteikiant kiekvienai valstybei narei galimybę pasirinkti geriausią būdą taisyklėms įgyvendinti.

Atitikties lentelė

Valstybės narės privalo pateikti Komisijai nacionalinių nuostatų, kuriomis ši direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, tekstus bei tų nuostatų ir direktyvos atitikties lentelę.

Europos ekonominė erdvė

Tai yra Europos ekonominei erdvei svarbus tekstas, tad EEE jungtinio komiteto sprendimu direktyva bus taikoma Europos ekonominės erdvės valstybėms, nepriklausančioms Europos Sąjungai.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas neturi poveikio Bendrijos biudžetui.

5. IŠSAMUS SPECIALIŲJŲ NUOSTATŲ PAAIŠKINIMAS

1 straipsnis

1 straipsnio 1 dalis atitinka Direktyvos 86/613/EEB 1 straipsnį. Joje nustatomas direktyvos tikslas, t. y. taikyti vienodo požiūrio į savarankiškai dirbančius vyrus ir moteris principą. Direktyva taikoma tik į direktyvas 2006/54/EB ir 79/7/EEB neįtrauktiems aspektams.

1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kam taikoma direktyva. Tai atitinka Direktyvos 86/613/EEB 2 straipsnį: ji taikomas savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų sutuoktiniams pagalbininkams.

1 straipsnio 3 dalyje paaiškinama, kad ši direktyva netaikoma tais atvejais, kai taikoma Direktyva 2004/113/EB, įgyvendinanti vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo. Visų pirma, Direktyvos 2004/113/EB 5 straipsnis ir toliau taikomas draudimo sutartims ir susijusioms finansinėms paslaugoms.

2 straipsnis

2 straipsnyje pertvarkomos visos Direktyvoje vartotų terminų apibrėžtys. „Savarankiškai dirbančio asmens“ ir „sutuoktinio pagalbininko“ apibrėžtys perimtos iš Direktyvos 86/613/EEB 2 straipsnio. „Sutuoktinio pagalbininko“ apibrėžtis iš dalies pakeista: įtraukti žodžiai „padedantis“ ir „arba sugyventinių“. Pakeitimu siekiama, kad būtų įtraukti visi reguliariai šeimos verslu besiverčiantys asmenys, kurie pagal nacionalinę teisę pripažįstami kaip sugyventiniai, kad ir kokia jų šeiminei padėtis. Kad būtų išvengta dviprasmiškumo, žodis „partneris“ pakeičiamas žodžiu „verslo partneris“.

Terminų „tiesioginė diskriminacija“, „netiesioginė diskriminacija“, „priekabiavimas“ ir „seksualinis priekabiavimas“ apibrėžtys parengtos pagal galiojančius Bendrijos teisės aktus ir niekuo nesiskiria nuo anksčiau sutartų apibrėžčių. Tiesioginės ir netiesioginės diskriminacijos bei priekabiavimo dėl lyties ir seksualinio priekabiavimo sąvokos sutampa, *mutatis mutandis*, su direktyvose 2000/43/EB, 2000/78/EB, 2002/73/EB, 2004/113/EB ir 2006/54/EB pateiktomis sąvokomis.

Priekabiavimo dėl lyties ir seksualinio priekabiavimo atvejų būna ne tik darbo vietoje, bet ir kitose gyvenimo srityse, įskaitant ir savarankišką veiklą. Kaip ir direktyvose 76/207/EEB ir 2006/54/EB, šios dvi sąvokos apibrėžiamos atskirai, nes tai skirtingi reiškiniai. Priekabiavimas dėl lyties – nepageidaujamas elgesys su asmeniu, susijęs su jo lytimi, tačiau nebūtinai seksualinio pobūdžio. Seksualinis priekabiavimas – nepageidaujamas fizinis, žodinis ar nežodinis seksualinis elgesys.

3 straipsnis

Vienodo požiūrio principo reikšmė šioje direktyvoje apibrėžiama 3 straipsnio 1 dalyje. Apibrėžtis grindžiama Direktyvos 86/613/EEB 3 ir 4 straipsniais. Draudžiama bet kokia

tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, susijusi su įmonių steigimu, įrengimu ar plėtra arba bet kokios kitos savarankiškos veiklos pradėjimu.

3 straipsnio 2 dalyje aiškiai nurodoma, kad abiejų rūšių priekabiavimas laikomas diskriminavimu dėl lyties, todėl yra draudžiamas.

3 straipsnio 3 dalyje teigiama, kad nurodymas diskriminuoti laikomas diskriminacija. Panaši nuostata jau yra direktyvose 2000/43/EB ir 2000/78/EB, grindžiamose EB Sutarties 13 straipsniu, ir Direktyvoje 2006/54/EB – grindžiamoje EB Sutarties 141 straipsnio 3 dalimi ir vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo įgyvendinimu įsidarbinimo, profesinio mokymo, pareigų paaugstinimo ir darbo sąlygų srityse.

4 straipsnis

Šio straipsnio nuostata susijusi su teigiama veikla. Vadovaujantis galiojančių direktyvų, ypač Direktyvos 2004/113/EB, pavyzdžiu, patvirtinama, kad valstybės narės gali toliau taikyti arba pradėti konkrečius veiksmus, kuriais siekiama atlyginti už tam tikrus abiejų lyčių asmenų patirtus sunkumus Direktyvoje numatytose srityse. Būtina įrodyti, kad šios priemonės yra reikalingos, jos turi būti skirtos konkrečioms sunkumams šalinti ir jos turi būti ribotos trukmės ir taikomos ne ilgiau, nei būtina nustatyta problemai išspręsti. Pavyzdžiui, paprastai moterys patiria daugiau problemų imdamosi verslo nei vyrai dėl daugelio veiksnių, įskaitant sunkumus kaupti rizikos kapitalą ir įgyti verslo idėjų plėtojimo rėmėjų. Nors panašu, kad taikant vienodo požiūrio principą bus lengviau išspręsti šią problemą, mažai tikėtina, kad to pakaks šioje srityje moterų patiriamams sunkumams pašalinti. Komisija įsitikinusi, kad šia direktyva neturėtų būti draudžiama nustatyti priemonės, kuriomis valstybėse narėse siekiama mažinti lyčių nelygybę verslininkystės srityje, ir kad dėl šios priežasties valstybėms narėms turi būti leidžiama šitaip nukrypti nuo vienodo požiūrio principo. Žinoma, remiantis Teisingumo Teismo praktika, susijusia su teigiama veikla, vertinant moteris ir vyrus šiomis priemonėmis moterims pirmenybė neturi būti suteikiama automatiškai ir besąlygiškai.

5 straipsnis

5 straipsnis panašus į Direktyvos 86/613/EEB 5 straipsnį. Esminis pakeitimas – įtraukti žodžiai „arba sugyventiniai“, kad būtų aišku, jog ši nuostata taikoma savarankiškai dirbančių asmenų sugyventiniams, kaip numatyta nacionaliniuose teisės aktuose, kad ir kokia jų šeiminė padėtis.

6 straipsnis

6 straipsnis panašus į Direktyvos 86/613/EEB 6 straipsnį. Naujame straipsnyje nustatyta, kad sutuoktiniams pagalbininkams pačių prašymu turi būti suteikta bent tokia pati socialinė apsauga kaip ir savarankiškai dirbantiems asmenims. Čia nenumatyta, kad savarankiškai dirbantys asmenys turi būti draudžiami laikantis konkrečios socialinės apsaugos sistemos. Šiuo straipsniu nustatomas įpareigojimas suteikti sutuoktiniams pagalbininkams, kurie pageidauja būti draudžiami tos pačios socialinės apsaugos sistemos draudimu kaip ir savarankiškai dirbantys asmenys, suteikti tokią galimybę. Remiantis šiuo straipsniu, sprendimą dėl socialinės apsaugos priima patys sutuoktiniai pagalbininkai, o valstybės narės turi tik suteikti jiems tokią galimybę. Nustatyti įmokų dydį ir pašalpų bei išmokų mokėjimo tvarką ir toliau priklausys pačių valstybių narių kompetencijai, tačiau jos privalės laikytis minimalių Direktyva nustatytų reikalavimų.

7 straipsnis

7 straipsniu iš esmės pakeičiamas Direktyvos 86/613/EEB 8 straipsnio turinys. Pagal šiuo metu galiojančią straipsnį valstybės narės turi išnagrinėti, ar savarankiškai dirbančios moterys ir savarankiškai dirbančių vyrų žmonos, dėl nėštumo arba motinystės pertraukusios savo profesinę veiklą, gali (jei taip, tai kokiomis sąlygomis) naudotis paslaugomis, susijusiomis su laikinu pavadavimu, arba turėti teisę į pinigines išmokas, mokamas laikantis socialinės apsaugos sistemos arba kokios nors kitos viešosios socialinės apsaugos sistemos.

7 straipsnio 1 dalyje nustatoma, kad savarankiškai dirbančioms moterims ir sutuoktinėms pagalbininkėms pačių prašymu turėtų būti suteikta teisė į motinystės atostogas, kaip numatyta Direktyvoje 92/85/EEB.

Remiantis 7 straipsnio 2 ir 3 dalimis, motinystės atostogų metu mokamos pašalpos turi būti ne mažesnės negu ligos pašalpos, atsižvelgiant į bet kokią nacionalinės teisės aktais nustatytą viršutinę ribą. Jei ligos pašalpos atitinkamam asmeniui nenumatytos, motinystės atostogų metu jam mokamos pašalpos turėtų būti tokios pačios, kaip bet kuri kita nacionaliniu lygmeniu nustatyta atitinkama pašalpa.

Kad būtų atsižvelgta į savarankiško veiklos ypatumus, 7 straipsnio 4 dalyje savarankiškai dirbančioms moterims, kiek įmanoma, numatoma galimybė naudotis laikino pavadavimo paslaugomis, kaip finansinės išmokos alternatyva. Tai savarankiškai dirbančioms moterims suteiktą galimybę eiti motinystės atostogų ir naudojantis laikino pavadavimo paslaugomis toliau tęsti verslo veiklą.

8 straipsnis

8 straipsniu ginamos teisės, kad būtų užtikrinti direktyvoje numatyti įsipareigojimai. Visų pirma tai suteikia žmonėms, kurie mano patyrę diskriminaciją ir siekia naudotis teise būti vienodai vertinami, galimybę teikti administracinius ir (arba) teisminius ieškinius.

Toliau stiprinama teisė į teisinę apsaugą – veikti nukentėjusiųjų vardu leidžiama organizacijoms.

9 straipsnis

9 straipsnis susijęs su kompensacija arba žalos atlyginimu. Valstybės narės turi užtikrinti, kad nacionaliniuose įstatymuose būtų nuostata dėl realaus ir veiksmingo kompensavimo arba žalos atlyginimo, kaip numatyta galiojančiose direktyvose, pagrįstose EB Sutarties 13 ir 14 straipsniais.

10 straipsnis

10 straipsnyje reikalaujama, kad valstybės narės paskirtų nacionalines institucijas vienodam požiūriui į vyrus ir moteris direktyvos srityse skatinti. Čia pakartojamos panašios direktyvų 2000/43/EB, 2002/73/EB, 2004/113/EB ir 2006/54/EB nuostatos.

Straipsnyje nustatomas pagrindas nacionalinėms institucijoms, kurios skatindamos taikyti vienodo požiūrio principą turi veikti nepriklausomai. Valstybės narės gali nuspręsti, kad šios institucijos turi būti tokios, kaip Tarybos direktyvoje 2002/73/EB – šiuo metu ir Direktyvoje 2006/54/EB – nustatyta su darbo rinka susijusi institucija ir (arba) Tarybos direktyvoje 2004/113/EB nustatyta su galimybe gauti prekių ir paslaugų susijusi institucija. Valstybėms narėms suteikiama galimybė pačioms nustatyti, ar tokias institucijas steigti regionų ar vietos lygmeniu, jei tokia tvarka galioja visai teritorijai.

Pasiūlyme dėl direktyvos tokioms valstybėse narėse steigiamoms institucijoms nustatyta daug reikalavimų, atitinkančių tai, kas jau nustatyta pirmiau minėtose direktyvose.

11 straipsnis

11 straipsnis – standartinė skaidrumo nuostata. Ja siekiama užtikrinti, kad susijusiems asmenims būtų teikiama informacija apie direktyvos taikymo srities nuostatas.

12 straipsnis

Šiame straipsnyje pateikiama standartinė formuluotė, kuria nustatoma, kad dėl Direktyvos perkėlimo į nacionalinius įstatymus negalima sumažinti juose jau numatytos apsaugos asmenims ir klausimams, kuriems taikoma Direktyva.

13 straipsnis

Čia numatoma vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo taikymo stebėsenos ir ataskaitų teikimo tvarka. Pagal šią tvarką valstybės narės ataskaitas teikia Komisijai [šešeri metai nuo direktyvos priėmimo], o dar po metų Komisija teikia ataskaitas Europos Parlamentui ir Tarybai.

Direktyvos poveikis bus išsamiai įvertintas ir prireikus bus laiku pasiūlyta teisinės sistemos patikslinimų.

14 straipsnis

Čia įtvirtinama direktyvos įgyvendinimo tvarka. Komisija siūlo, kad valstybėms narėms būtų skirti dveji metai direktyvai perkelti į nacionalinę teisę ir papildomi [dveji] metai savo teisės aktams suderinti su 6 straipsniu, susijusiu su sutuoktiniais pagalbininkais.

Remiantis neseniai suderintą praktika, šiame straipsnyje reikalaujama, kad perkeldamos šią direktyvą valstybės narės praneštų priimtų nuostatų tekstus ir šių nuostatų bei direktyvos atitikties lentelę.

15 straipsnis

Šiuo straipsniu nuo 13 straipsnyje nustatytos direktyvos įgyvendinimo valstybėse narėse dienos panaikinama Direktyva 86/613/EEB.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA**dėl vienodo požiūrio į savarankiškai dirbančius vyrus ir moteris principo taikymo ir
Direktyvos 86/613/EEB panaikinimo**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 141 straipsnio 3 dalį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą¹²,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹³,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę¹⁴,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos,

kadangi:

- (1) 1986 m. gruodžio 11 d. Tarybos direktyva 86/613/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris, kurie verčiasi savarankiška darbo veikla, įskaitant žemės ūkyje, principo taikymo ir dėl savarankiškai dirbančių moterų apsaugos nėštumo ir motinystės metu, įgyvendinimo¹⁵ užtikrinama, kad vienodo požiūrio į vyrus ir moteris, kurie dirba savarankiškai arba padeda savarankiškai dirbantiems asmenims, principas būtų taikomas valstybėse narėse. Savarankiškai dirbančių asmenų ir sutuoktinių pagalbininkų atžvilgiu Direktyva 86/613/EEB nebuvo labai veiksminga ir jos taikymo sritis turėtų būti persvarstyta, nes diskriminacijos dėl lyties ir priekabiavimo atvejų pasitaiko ne tik tarp nuolatinį atlyginimą gaunančių darbuotojų, bet ir kitose srityse. Siekiant aiškumo ši direktyva turėtų pakeisti Direktyvą 86/613/EEB.
- (2) Siekdama gerinti lyčių lygybės valdymą Komisija *Moterų ir vyrų lygybės gairėse*¹⁶ paskelbė persvarstysianti galiojančius ES teisės aktus dėl lyčių lygybės, kurie nebuvo įtraukti į 2005 m. naujos redakcijos dokumentų sąrašą ir, jei būtina, juos papildys, atnaujins arba reformuluos. Direktyva 86/613/EEB į šį sąrašą įtraukta nebuvo.
- (3) Taryba savo išvadose „Moterų ir vyrų subalansuotas vaidmuo užimtumo, augimo ir socialinės sanglaudos srityje“¹⁷ paragino Komisiją „apsvarstyti būtinybę prireikus

¹² OL C, p. .

¹³ OL C, p. .

¹⁴ OL C, p. .

¹⁵ OL L 359, 1986 12 19, p. 56.

¹⁶ COM(2006) 92.

¹⁷ 2007 m. gruodžio 4 d. (dokumentas SOC 385).

patikslinti Tarybos direktyvą 86/613/EEB, kad būtų užtikrintos savarankiškai dirbančių asmenų ir jiems padedančių sutuoktinių teisės, susijusios su motinyste ir tėvyste“.

- (4) Europos Parlamentas nuolat ragina Komisiją persvarstyti Direktyvą 86/613/EEB, visų pirma dėl to, kad pagerėtų žemės ūkyje dirbančių sutuoktinių pagalbininkų padėtis.
- (5) Komunikate „Atnaujinta socialinė darbotvarkė. Galimybės, prieinamumas ir solidarumas XXI a. Europoje“¹⁸, Komisija patvirtino poreikį imtis veiksmų mažinti lyčių nelygybę verslininkystės srityje bei gerinti darbo ir asmeninio gyvenimo suderinamumą.
- (6) Šiuo metu galioja daug su vienodo požiūrio principo įgyvendinimu susijusių teisės aktų, taikomų savisamdos srityje, visų pirma – Tarybos direktyva 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje¹⁹ bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/54/EEB dėl moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio į moteris ir vyrus užimtumo bei profesinės veiklos srityje principo įgyvendinimo (nauja redakcija)²⁰. Todėl ši direktyva neturėtų būti taikoma srityse, kuriose taikomos kitos direktyvos.
- (7) Direktyva turėtų būti taikoma savarankiškai dirbantiems asmenims ir sutuoktiniams pagalbininkams, nes tiek vieni, tiek kiti užsiima verslu.
- (8) Direktyva neturėtų būti taikoma tose srityse, kurioms taikomos kitos vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo įgyvendinimo direktyvos, ypač Direktyva 2004/113/EB. Visų pirma, Direktyvos 2004/113/EB 5 straipsnis ir toliau taikomas draudimo ir susijusioms finansinėms paslaugoms.
- (9) Siekiant išvengti diskriminavimo dėl lyties, ši direktyva turėtų būti taikoma tiek tiesioginiam, tiek netiesioginiam diskriminavimui. Priekabiavimas ir seksualinis priekabiavimas turėtų būti laikomi diskriminavimu, taigi ir draudžiami.
- (10) Valstybės narės pagal Sutarties 141 straipsnio 4 dalį gali toliau taikyti arba tvirtinti priemones, kuriomis būtų suteikiama tam tikrų pranašumų, kad nepakankamai atstovaujamai lyčiai būtų lengviau verstis profesine veikla arba kad būtų užkirstas kelias profesinės veiklos sunkumams ar už juos būtų kompensuojama. Iš esmės priemonės, skirtos vyrų ir moterų lygybei užtikrinti, praktiškai neturėtų būti laikomos teisinio vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principo pažeidimu.
- (11) Vienodo požiūrio principo taikymas savisamdos srityje reiškia, kad negali būti diskriminacijos, susijusios su įmonių steigimu, įrengimu ar plėtra arba bet kokia kita savarankiška veikla.
- (12) Būtina užtikrinti, kad sutuoktinių ar pagal nacionalinę teisę pripažintų sugyventinių įmonių steigimo sąlygose nebūtų diskriminacijos dėl šeiminių ar šeimos padėties.

¹⁸ COM(2008) 412.

¹⁹ OL L 6, 1979 1 10, p. 24.

²⁰ OL L 204, 2006 7 26, p. 23.

- (13) Atsižvelgiant į sutuoktinių pagalbinių indėlių į šeimos verslą, jiems paprašius turėtų būti suteikiama bent tokia pati socialinė apsauga ir sudaromos tokios pačios sąlygos (visų pirma įmokų atžvilgiu), kaip ir savarankiškai dirbantiems asmenims. Valstybės narės turėtų imtis būtinų priemonių, kad suteiktų tokią galimybę. Bet kuriuo atveju, savarankiškai dirbančių asmenų ir sutuoktinių pagalbinių apsaugos lygis gali būti proporcingas dalyvavimui šeimos versle.
- (14) Dėl ekonominio ir fizinio nėščių savarankiškai dirbančių moterų ir sutuoktinių pagalbinių pažeidžiamumo būtina suteikti teisę į motinystės atostogas, kurių dalį turėtų sudaryti privalomos atostogos. Nustatyti įmokų dydį ir pašalpų bei išmokų mokėjimo tvarką ir toliau priklausys pačių valstybių narių kompetencijai, tačiau jos privalės laikytis minimalių Direktyva nustatytų reikalavimų. Atsižvelgiant į ypatingą savarankiškai dirbančių asmenų ir sutuoktinių pagalbinių padėtį, jiems turėtų būti suteikta galimybė priimti galutinį sprendimą, ar pasinaudoti teise į motinystės atostogas.
- (15) Atsižvelgiant į savarankiškos veiklos ypatumus, savarankiškai dirbančioms moterims ir sutuoktinėms pagalbinkėms, kiek įmanoma, turėtų būti suteikta galimybė pasirinkti finansinę išmoką arba laikino pavadavimo paslaugas per motinystės atostogas.
- (16) Socialinės rūpybos sistemos veiksmingumo ir efektyvumo didinimas, ypač teikiant geresnes paskatas, geriau administruojant ir vertinant bei nustatant išlaidų programų prioritetus, tapo itin svarbus siekiant užtikrinti ilgalaikį finansinį Europos socialinių modelių tvarumą. Rengdamos priemones šiai direktyvai įgyvendinti valstybės narės ypatingą dėmesį turėtų skirti savo socialinės apsaugos sistemų kokybės ir ilgalaikio darnumo gerinimui ir užtikrinimui.
- (17) Asmenims, patyrusiems diskriminaciją dėl lyties, turėtų būti suteikiamos adekvačios teisinės apsaugos priemonės. Siekiant garantuoti veiksmingesnę apsaugą, asociacijoms, organizacijoms ir kitiems juridiniams asmenims turėtų būti suteikta teisė dalyvauti teismo procesuose kaip nukentėjusio atstovams arba kaip jo rėmėjams, kaip tai nustato valstybės narės, nepažeidžiant nacionalinių teismo proceso taisyklių, kuriomis reglamentuojamas atstovavimas ir gynyba teismuose.
- (18) Apsauga nuo diskriminacijos dėl lyties turėtų būti stiprinama kiekvienoje valstybėje narėje įsteigiant įstaigą arba įstaigas, kompetentingas analizuoti susijusias problemas, ieškoti galimų sprendimų ir teikti praktinę pagalbą nukentėjusiems asmenims. Tai gali būti ta pati įstaiga arba įstaigos, kurios nacionaliniu lygiu atsakingos už žmogaus teisių gynimą ar asmenų teisių apsaugą, arba už vienodo požiūrio principo įgyvendinimą. Vykdydamos savo šioje direktyvoje suteiktus įgaliojimus ir pareigas šios įstaigos turėtų remtis Jungtinių Tautų nustatytus Paryžiaus principais, susijusiais su žmogaus teisių apsaugos ir skatinimo srities nacionalinių institucijų statusu ir veikimu.
- (19) Veiksmų, kurių reikia imtis, tikslų – t. y. užtikrinti bendrą aukštą apsaugos nuo diskriminacijos lygį visose valstybėse narėse – valstybės narės negali deramai pasiekti, todėl šie tikslai gali būti geriau pasiekti Bendrijos lygmeniu, taigi Bendrija gali patvirtinti priemones pagal Sutarties 5 straipsnyje nustatytą subsidiarumo principą. Remiantis tame pačiame straipsnyje įtvirtintu proporcingumo principu, šioje direktyvoje nenumatoma daugiau nei būtina šiems tikslams pasiekti.

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šia direktyva nustatomas pagrindas valstybėse narėse taikyti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris, kurie dirba savarankiškai arba padeda savarankiškai dirbantiems asmenims, principą į direktyvas 2006/54/EB ir 79/7/EEB neįtrauktose srityse.
2. Ši direktyva taikoma savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų sutuoktiniams pagalbininkams.
3. Vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo ir toliau įgyvendinamas pagal Direktyvą 2004/113/EB.

2 straipsnis

Apibrėžtys

1. Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:
 - a) savarankiškai dirbantis asmuo – bet kuris asmuo, nacionalinių įstatymų nustatyta tvarka besiverčiantis veikla, už kurią jis gauna atlygį, įskaitant ūkininkus ir laisvųjų profesijų atstovus;
 - b) sutuoktiniai pagalbininkai – savarankiškai dirbančių asmenų sutuoktiniai arba pagal nacionalinę teisę pripažinti sugyventiniai, kurie nebūdami jų darbuotojai ar verslo partneriai nuolat nacionaliniuose įstatymuose nustatytais sąlygomis dalyvauja savarankiškai dirbančio asmens veikloje ir atlieka tas pačias ar papildomas užduotis.
 - c) tiesioginė diskriminacija – elgesys su asmeniu, kai dėl jo lyties sudaromos ne tokios palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų sudarytos kitam asmeniui;
 - d) netiesioginė diskriminacija – kai dėl akivaizdžiai neutralios nuostatos, kriterijaus ar praktikos vienos lyties asmenys atsiduria tam tikroje prastesnėje padėtyje nei kitos lyties asmenys, išskyrus atvejus, kai tą nuostatą, kriterijų ar praktiką objektyviai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis;
 - e) priekabiavimas – nepageidaujamas elgesys, kuriuo dėl asmens lyties siekiama ižėisti arba ižeidžiamas žmogaus orumas ir siekiama sukurti bauginamą, priešišką, menkinamą, žeminamą ar užgaulią aplinką arba tokia aplinka sukuriama;
 - f) seksualinis priekabiavimas – bet koks nepageidaujamas žodinis, nežodinis ar fizinis seksualinio pobūdžio elgesys, kuriuo siekiama ižėisti ar ižeidžiamas asmens orumas, pirmiausiai sukuriant bauginamą, priešišką, menkinamą, žeminamą ar užgaulią aplinką.

3 straipsnis
Vienodo požiūrio principas

1. Vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas reiškia, kad neturi būti jokios tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos dėl lyties, ypač dėl šeiminės ar šeimos padėties, visų pirma susijusios su įmonių steigimu, įrengimu ar plėtra arba bet kokios kitos savarankiškos veiklos pradėjimu.
2. Priekabiavimas ir seksualinis priekabiavimas yra laikomi diskriminacija dėl lyties ir dėl to yra draudžiami. Kai asmuo atmeta tokį elgesį arba paklūsta jam, tai negali būti pagrindas priimti sprendimą, turintį įtakos šiam asmeniui.
3. Nurodymas diskriminuoti asmenis dėl lyties laikomas diskriminacija.

4 straipsnis
Teigiama veikla

Siekiant praktiškai užtikrinti visapusišką moterų ir vyrų lygybę, vienodo požiūrio principas nėra vienai valstybei narei nedraudžia toliau taikyti arba patvirtinti konkrečių priemonių, skirtų neleisti atsirasti su lytimi susijusiems sunkumams arba jiems kompensuoti.

5 straipsnis
Įmonės steigimas

Nepažeisdamos tam tikrų sąlygų, vienodai taikomų vyrams ir moterims, ketinantiems verstis tam tikra veikla, valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad įmonėms, kurias steigia sutuoktiniai arba pagal nacionalinę teisę pripažinti sugyventiniai, nebūtų taikomos griežtesnės sąlygos nei tos, kurios taikomos įmonėms, steigiamoms šeimos ryšiais nesaistomų asmenų.

6 straipsnis
Sutuoktinių pagalbinių socialinė apsauga

Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad sutuoktiniams pagalbiniams pačių prašymu būtų suteikta bent tokia pati socialinė apsauga ir sudaromos tokios pačios sąlygos, kaip ir savarankiškai dirbantiems asmenims.

7 straipsnis
Motinytės atostogos

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad savarankiškai dirbančioms moterims ir sutuoktinėms pagalbinioms pačių prašymu būtų užtikrinta teisė į tokias pačias motinytės atostogas, kokios numatytos Direktyvoje 92/85/EEB.
2. Siekdamas užtikrinti, kad 1 dalyje nurodyti asmenys galėtų naudotis savo teise, kaip nustatyta šiame straipsnyje, valstybės narės imasi priemonių užtikrinti, kad motinytės atostogų metu būtų teikiamos atitinkamos pašalpos.

3. 2 dalyje nurodyta pašalpa yra laikoma pakankama, jei ja užtikrinamos pajamos, ne mažesnės už tas pajamas, kurias, atsižvelgiant į bet koki nacionalinės teisės aktais nustatytą maksimumą, darbuotoja gautų nutraukusi savo darbinę veiklą dėl su sveikata susijusių priežasčių arba, jei darbuotoja tokių pajamų negauna, ne mažesnės už atitinkamą nacionaliniuose įstatymuose nustatytą pašalpą.

4. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad savarankiškai dirbančioms moterims ir sutuoktinėms pagalbinkėms kuo ilgesniam laikui būtų suteikiama galimybė naudotis laikino pavadavimo paslaugomis ar visomis galiojančiomis nacionalinėmis socialinėmis paslaugomis kaip alternatyva 2 dalyje nurodytai pašalpai.

8 straipsnis **Teisių gynimas**

1. Valstybės narės užtikrina, kad, laikantis šioje direktyvoje nustatytų įsipareigojimų, visiems asmenims, manantiems, kad jie patyrė nuostolių ar žalos dėl vienodo požiūrio principo netaikymo, būtų prieinamos teisminės arba administracinės procedūros, įskaitant (kai valstybės narės mano, kad tai būtina) taikinimo procedūras, net pasibaigus įtariamoms diskriminaciniams santykiams.

2. Valstybės narės užtikrina, kad asociacijos, organizacijos arba kiti juridiniai asmenys, kurie remiantis valstybių narių nacionalinėje teisėje nustatytais kriterijais yra teisėtai suinteresuoti užtikrinti šios direktyvos nuostatų taikymą, galėtų nukentėjusio asmens vardu arba kaip jo rėmėjai, gavę to asmens sutikimą, dalyvauti teisminėse arba administracinėse procedūrose šioje direktyvoje nustatytiems įpareigojimams įgyvendinti.

3. Šio straipsnio 1 ir 2 dalimis nepažeidžiamos nacionalinės taisyklės, kuriomis nustatomi terminai, per kuriuos turi būti pateikti ieškiniai, susiję vienodo požiūrio principu.

9 straipsnis **Kompensavimas ir žalos atlyginimas**

Valstybės narės savo nacionalinėse teisinėse sistemose numato reikiamas priemones, kurios būtinos nuostoliams arba žalai, kurią dėl šioje direktyvoje apibrėžtos diskriminacijos patyrė asmuo, realiai ir veiksmingai kompensuoti ar atlyginti (kaip nustato valstybės narės), o kompensacija ar atlyginimas atgrasūs ir proporcingi patirtiems nuostoliams ar padarytai žalai. Tokio kompensavimo ar atlyginimo didžiausia suma iš anksto nenustatoma.

10 straipsnis **Lygybės institucijos**

1. Valstybės narės skiria instituciją ar institucijas ir imasi būtiniausių priemonių, kad būtų skatinamas, analizuojamas, stebimas ir remiamas vienodas požiūris į visus asmenis nediskriminuojant dėl lyties. Šios įstaigos gali būti agentūrų, kurios nacionaliniu lygiu atsakingos už žmogaus teisių gynimą ar asmenų teisių apsaugą, arba už vienodo požiūrio principo įgyvendinimą, dalis.

2. Valstybės narės užtikrina, kad 1 dalyje nurodytos įstaigos atliktų šias užduotis:

a) nepažeidžiant nukentėjusiųjų ir 8 straipsnio 2 dalyje minėtų asociacijų, organizacijų ar kitų juridinių asmenų teisių, teikti nepriklausomą pagalbą diskriminacijos aukoms nagrinėjant jų skundus dėl diskriminacijos;

b) atlikti nepriklausomus diskriminacijos atvejų tyrimus;

c) skelbti nepriklausomas ataskaitas ir teikti rekomendacijas visais su tokia diskriminacija susijusiais klausimais.

11 straipsnis **Informacijos platinimas**

Valstybės narės užtikrina, kad visoje jų teritorijoje suinteresuotiems asmenims atitinkamomis priemonėmis būtų pranešta apie nuostatas, priimtas pagal šią direktyvą, ir jau galiojančias susijusias nuostatas.

12 straipsnis **Apsaugos lygis**

Šios direktyvos įgyvendinimas jokiais aplinkybėmis nesumažina esamo valstybių narių apsaugos nuo diskriminacijos lygio šioje direktyvoje aptariamose srityse.

13 straipsnis **Ataskaitos**

1. Valstybės narės perduoda Komisijai visą turimą informaciją apie šios direktyvos taikymą iki [6 m. nuo priėmimo].

Komisija parengia suvestinę ataskaitą ir pateikia ją Europos Parlamentui ir Tarybai ne vėliau kaip [7 m. nuo priėmimo]. Jei reikia, kartu su ataskaita pateikiami pasiūlymai dėl Direktyvos pakeitimo.

2. Komisijos ataskaitoje atsižvelgiama į suinteresuotųjų subjektų nuomonę.

14 straipsnis **Įgyvendinimas**

1. Valstybės narės priima šios direktyvos įgyvendinimo įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie įsigalioja ne vėliau kaip [po 2 metų]. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų tekstus bei tų nuostatų ir šios direktyvos atitikties lentelę.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Kad būtų atsižvelgta į tam tikras sąlygas, valstybėms narėms prireikus gali būti suteiktas papildomas [dvejų metų] laikotarpis 6 straipsniui įgyvendinti.

3. Valstybės narės Komisijai pateikia šios direktyvos taikymo srityje priimtų pagrindinių nacionalinės teisės aktų tekstus.

15 straipsnis
Panaikinimas

Direktyva 86/613/EEB panaikinama [įgyvendinimo terminas].

16 straipsnis
Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną nuo jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

17 straipsnis
Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

Tarybos vardu

Pirmininkas